

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra práva

Diplomová práce

**Činnost Policie ČR při zajišťování veřejného pořádku na
veřejných shromážděních**

Bc. Monika Maláčová

© 2015 ČZU v Praze

Souhrn:

Diplomová práce se zabývá shromažďovacím právem v České republice. Práce má za cíl určit, zda současná právní úprava zákona o právu shromažďovacím je vyhovující nebo zda se v tomto zákoně nacházejí mezery, díky kterým lze tento zákon obejít nebo zneužít. Aby byl splněn stanovený cíl práce, byl za tímto účelem proveden rozbor právních předpisů, které tuto problematiku upravují. Současná právní úprava shromažďovacího zákona byla zkoumána i v souvislosti s činností Policie ČR během těchto shromáždění. V jedné části diplomové práce bylo zjišťováno, zda je právo shromažďovací v sousedních zemích obdobné jako v České republice či naopak. V této diplomové práci byl kladen důraz na činnost antikonfliktních týmů, které v České republice působí velmi krátkou dobu. Jsou rozebrány dvě případové studie, a sice první, kde nebyli nasazeni pracovníci antikonfliktního týmu. V druhé případové studii byl nasazen antikonfliktní tým. Následně byly tyto případy vyhodnoceny. Závěr práce hodnotí, zda bylo dosaženo splnění cíle.

Klíčová slova:

právo shromažďovací, Policie ČR, antikonfliktní tým, veřejné shromáždění, bezpečnostní opatření, veřejný pořádek, Křišťálová noc, Prague Pride

Cíl práce a metodika:

Cílem diplomové práce bylo zodpovězení výzkumné otázky, zda současná platná právní úprava práva shromažďovacího je v České republice vyhovující. Zjištění, zda nejsou v této právní úpravě mezery, díky kterým může např. docházet k obcházení zákona, a to vše v souvislosti s činností Policie ČR a antikonfliktního týmu, která při zajišťování veřejného pořádku na veřejných shromážděních vychází z platné právní úpravy. Dále vyhodnocení významu a účinnosti antikonfliktního týmu Policie ČR.

Dalším dílčím úkolem této diplomové práce bylo po provedené analýze současného znění shromažďovacího zákona a srovnáním právních úprav se sousedními zeměmi, navrhnout řešení de lege ferenda u jeho problematických aspektů.

V teoretické části práce byl použit rozbor právní úpravy shromažďovacího práva. Nejprve se práce z hlediska určité ucelenosti této problematiky zabývá historií shromažďovacího práva a jeho vznikem, následně v druhé podkapitole shromažďovacím právem po roce 1989 až do současnosti. Poté bylo provedeno srovnání se shromažďovacími zákony v sousedních zemích.

Dále se práce věnuje jednotlivým složkám Policie ČR a jejich roli při zajišťování veřejného pořádku na veřejných shromážděních, kdy byl proveden rozbor právní úpravy, na jejichž podkladě policejní složky postupují. Další díl teoretické části práce se zabývá antikonfliktním týmem Policie ČR coby významného aktéra na veřejných shromážděních. Byl rovněž proveden rozbor právní úpravy antikonfliktního týmu.

Praktická část práce je provedena kvalitativní metodologií. Nejprve formou případových studií, ve kterých byly rozebrány a vyhodnoceny činnosti Policie ČR na dvou veřejných shromážděních. Terénem vymezeným pro případové studie bylo hlavní město Praha. Časové vymezení bylo v prvním případě rok 2007 a ve druhém případě rok 2012. Uvedené dva případy byly vybrány s ohledem na časový posun, který mezi oběma veřejnými shromážděními byl a možností jejich srovnání v činnosti nejen Policie ČR jako

bezpečnostního sboru, ale zejména pro záměr provést porovnání činnosti antikonfliktního týmu.

V další podkapitole byly zvoleny metody dotazovací, statistické, zpracování dat a následná interpretace dat. Těchto metod bylo užito v řízených rozhovorech s pracovníky antikonfliktního týmu Policie ČR, Krajského ředitelství policie hl. m. Prahy, za účelem získání relevantních dat, která by mohla odpovědět na výzkumnou otázku. Časové vymezení pro provedení těchto rozhovorů bylo v rozmezí od 15. října 2014 – 23. listopadu 2014.

Další podkapitola v praktické části byla věnována rozboru trestných činů, kterých se dopouštějí účastníci veřejných shromáždění a možný vliv antikonfliktního týmu na jejich četnost. Byl kladen důraz na nejčastěji se vyskytující trestné činy, a sice trestný čin výtržnictví dle ust. § 358 tr. zákoníku, trestný čin poškození cizí věci dle ust. § 228 tr. zákoníku, trestný čin násilí proti úřední osobě dle ust. § 325 tr. zákoníku. Pro lepší dokreslení nápadu trestné činnosti související s veřejnými shromážděními bylo provedeno také grafické srovnání nápadu trestné činnosti vybraných trestných činů za období 2008 až 2014.

V další kapitole je vyhodnocení praktické části. V této kapitole vyhodnocuji data a informace, které byly shora uvedenými metodami získány. Tím byl vytvořen ucelený pohled na zákon shromažďovací. Dále bylo zjištěno, že současné znění zákona o právu shromažďovacím zřejmě nepovažuje za optimální ani vláda Bohuslava Sobotky, která ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR pracuje na změnách některých ustanovení. Návrhy de lege ferenda vycházejí právě z problematických částí zákona o právu shromažďovacím, tak jak byly vylíčeny v obou částech práce, tj. jak v teoretické, tak praktické části práce. Za nejproblematictější se jeví následující části současného zákona, které se týkají, zejména lhůty pro oznámení shromáždění, maskování, nevztahování se pochodů fanoušků na stadión na zákon o právu shromažďovacím, zjednodušit možnost rozpustit shromáždění, zpřísnit postihy za protiprávní jednání jak svolavatelů, tak samotných účastníků.

Závěr:

Práce měla za cíl zodpovědět výzkumnou otázku, zda je současná platná a účinná právní úprava zákona o právu shromažďovacím vyhovující. Práce měla zjistit, zda v současné právní úpravě nejsou mezery, díky kterým může docházet k obcházení zákona. Současné shromažďovací právo práce zkoumala i v kontextu činností Policie ČR a antikonfliktního týmu, co by složky Policie ČR, který má na opatřeních na veřejných shromážděních své nezastupitelné místo. Dílčím úkolem této diplomové práce bylo uvést, návrhy tohoto zákona de lege ferenda v případě zjištění nevyhovující právní úpravy zákona.

Práce má svou teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zabývala analýzou relevantních právních dokumentů upravujících jak zákon o právu shromažďovacím, tak činnost Policie ČR. Rovněž bylo provedeno srovnání zákona antikonfliktního týmu Policie ČR s antikonfliktními týmy policie v Německu. V praktické části byly těžištěm dvě případové studie, které měly za cíl popsat výkon shromažďovacího práva v praxi a to opět v kontextu činností Policie ČR, zejména opatření konaných před i během průběhu veřejných shromáždění. V další části byl proveden řízený rozhovor se členy antikonfliktního týmu a to za účelem získání dalších informací z oblasti veřejných shromáždění. Následně byly vyjmenovány trestné činy, které jsou páchany účastníky shromáždění v jejich průběhu. Byly zvoleny tři nejčastěji páchané trestné činy, které byly na podkladě odborné literatury analyzovány.

Poté bylo provedeno vyhodnocení praktické části, ve které i s ohledem na část teoretickou, která analyzovala zákonné podmínky upravující výkon shromažďovacího práva ČR a výkon činností Policie ČR během veřejných shromáždění, bylo konstatováno, jakým způsobem je vykonáváno právo občanů svobodně se sdružovat a shromažďovat. Byly pojmenovány problémy, které výkon shromažďovacího práva doprovázejí.

Jak již bylo ve vyhodnocení praktické části uvedeno, současná platná právní úprava zákona o právu shromažďovacím v ČR zcela vyhovující, a nebylo nalezeno žádných závažnějších mezer v zákoně, kterých by svolavatelé, účastníci nebo úřady mohli zneužívat. Dle mého názoru je právo pokojně se shromažďovat jedním z elementárních občanských práv. Toto právo je v ČR zajištěno a ochráněno nejen běžným zákonem o právu shromažďovacím, ale je zakotveno i v ústavním pořádku a to v ústavním zákonu č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod. Nad to je uvedené právo zaručené v řadě mezinárodních dokumentů, k jejichž znění se ČR zavázala a které jsou nadřazeny českému právnímu řádu.

K návrhům de lege ferenda uvádím následující. Lhůta pěti dnů potřebná k ohlášení veřejných shromáždění je dostačující a není třeba tuto lhůtu prodlužovat tak, jak je uvedeno v návrhu novely. Naopak se domnívám, že by zákon ve výjimečných případech mohl občanům umožnit, aby shromáždění mohlo proběhnout ve lhůtě tří dnů od doby oznámení, kdy se jedná o lhůtu, která plyne v pracovní dny. K zákazu maskování zastávám názor, že v zákoně by měl být tento zákaz explicitně uveden jen v případech, kdy Policie ČR konkrétní účastníky vyzve, a to jen ze zákonných důvodů, např. v případě předcházení trestné činnosti účastníků, kteří se chystají k páčání trestné činnosti a jsou maskovaní. Dále k návrhu de lege ferenda týkající se ustanovení o pochodech fanoušků na stadión uvádím, že by všechny tyto pochody měly být řádně ohlášeny a povoleny.

Právo o svobodě se shromažďovat je v současné době v ČR hojně vykonáváno. Toto lze považovat za ukazatel demokratické společnosti a demokratického právního státu, mezi které se ČR po roce 1989 zařadila. Jak již bylo dříve uvedeno, přesto, že zákon o právu shromažďovacím byl přijat krátce po revoluci v roce 1990, tak jeho současné znění, tak jak vyplývá z jeho změn a doplnění je dle mého mínění zcela vyhovující a z tohoto důvodu není třeba tento zákon novelizovat nějakými hlubšími změnami, případně vytvořit zákon zcela nový. Tímto je zodpovězená výzkumná otázka a byl tak splněn cíl této práce.

Seznam použitých zdrojů:

Právní předpisy

Sdělení č. 196/1991 Sb., zákon Slovenskej národnej rady o Matici slovenskej

Ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústava ČSSR, ve znění pozdějších předpisů

Vládní nařízení č. 12/1939 Sb. II, novela k zákonu č. 135/1867 ř. z.

Vyhláška č. 15/2003 Magistrátu hl. m. Prahy – Nařízení, kterým se stanoví podmínky k zabezpečení požární ochrany při akcích, na kterých se zúčastňuje větší počet osob.

Vyhláška č. 6/2001 Magistrátu hl. m. Prahy – Obecně závazná vyhláška hl. m. Prahy o ochraně veřejné zeleně

Vyhláška Ministra vnitra č. 320/1951 Ú. 1., o dobrovolných organizacích a shromážděních, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 100/1960 Sb., Ústava Československé socialistické republiky, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu Československého, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 121/1920 Sb., Ústava ČSR, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 126/1968 Sb., o některých přechodných opatřeních k upevnění veřejného pořádku, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 135/1867 ř. z., o právě shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 221/1999 Sb., o vojácích z povolání, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 309/1921 Sb., proti útisku na ochranu svobody ve shromážděních, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 330/1938 Sb., o zmocnění ke změnám ústavní listiny a ústavních zákonů republiky Česko-Slovenské a o mimořádné moci nařizovací
Zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 68/1951 Sb., o dobrovolných organizacích a shromážděních, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 84/1990 Sb., o právu shromažďovacím, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 85/1990 Sb., o právu petičním, ve znění pozdějších předpisů
Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

Nálezy ústavního soudu

Nález Ústavního soudu sp. zn. PIUS5/2001
Nález Ústavního soudu sp. zn. PIUS40/1995,
Nález Ústavního soudu sp. zn. III US 359/1996

Interní akty řízení

PPR-15159/ČJ-2008-99UP, Policejní prezidium, Služba pořádkové policie ČR, (Vyhodnocení působení AKT Policie ČR za rok 2007)
PPR-510/RPZP-2006, Policejní prezidium, Služba pořádkové policie ČR
PPR-849/RPP-2005, Policejní prezidium ČR, Ředitelství služby pořádkové policie
ZP PP č. 10/2009, o zřízení a činnosti antikonfliktního týmu
ZP PP č. 36/2006, o zřízení antikonfliktního týmu
ZP PP č. 4/2008, upravuje postup Policie ČR při zajišťování vnitřního pořádku a bezpečnosti v souvislosti s pořádáním shromáždění nebo jiných akcí s účastí většího počtu osob

Knižní publikace

Boguszak, J., Čapek, J., Gerloch, A., Teorie práva, Praha, ASPI 2004, 347 s. ISBN 80-7357-030-0
BRENNEISEN, Hartmut a Michael WILKSEN. Versammlungsrecht: das hoheitliche Eingriffshandeln im Versammlungsgeschehen. 4. vydání. Hilden/Rhld: Verlag Deutsche Polizeiliteratur, 2011, s. 390. ISBN 978-3-8011-0645-4.

Černý P., Lehká M, Zákon o právu shromažďovacím: komentář, Praha: C.H. Beck 2010, s. 256, ISBN 978-80-7400-306-6

Geloch, A., Teorie práva, 3. Vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2

GIESE, Karim. Versammlungsrecht. In: BACHMANN, Susanne et al. Besonderes Verwaltungsrecht. 8. vydání. Vídeň: Springer-Verlag/Wien, 2012, s. 153. ISBN 978-3-7091-0340-1

Jenelka, L., Břeň, J., Zákon o sdružování občanů, Zákon o právu shromažďovacím, Zákon o právu petičním s komentářem, Praha: ASPI, 2007, s. 160, ISBN 978-80-7357-279-2

Klíma K a kol., komentář k Ústavě a k Listině, 2. vydání, Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 2. Díl, s. 786, ISBN 978-80-7380-140-3

Kopal J., Občan, zákon a policie, Brno, Ekologický právní servis, 2002, s. 93, ISBN 80-86544-02-8

Madara Z. a kol., Právní slovník, Praha Panorama 1988,

Pavlíček V., a kol., Ústavní právo a státověda, Praha: Linde, 2004, II. díl: Ústavní právo ČR, část 2, 241 s. ISBN 80-7201-472-2

Šámal, P. a kol. Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 2010, ISBN 978-80-7400-178-9

Odborné časopisy

Jamborová, K., Shromažďovací zákon a oznámený účel shromáždění, Správní právo, 2009, roč. 42, č. 4, str.15-36

Paláček, M., Vronská, S.: Krizový zákon s komentářem; Integrovaný záchranný systém, zákon s komentářem. Poradce ročník 2003, č. 13, Poradce s.r.o.

Wagnerová P., Jak je to se zákonem o právu shromažďovacím, respektive s oznámením shromáždění, Správní právo 2006, roč. 39 č. 2, str. 65-91